

«ΤΟ ΠΡΟΑΥΛΙΟ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΩΣ ΧΩΡΟΣ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΗΣ»

1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

1.1 Γιατί επιλέχθηκε το συγκεκριμένο θέμα

Η επιλογή του θέματος της ερευνητικής εργασίας της Α' τάξης του Λυκείου για το Β' τετράμηνο έγινε επειδή :

- σύμφωνα με τις σύγχρονες ψυχολογικές θεωρίες ερμηνείας της ανάπτυξης, το περιβάλλον επιδρά στις διεργασίες απόκτησης δεξιοτήτων, στη διαμόρφωση της συμπεριφοράς και γενικά, στη διαδικασία ωρίμανσης του παιδιού.
- η επίδραση των χαρακτηριστικών του σχολικού χώρου είναι καθοριστική στην ταυτότητα χώρου που αποκτά το παιδί, η οποία με τη σειρά της συμβάλλει στη διαμόρφωση της προσωπικής του ταυτότητας και του πρίσματος μέσα από το οποίο αργότερα θα κρίνει, θα δημιουργεί, και θα χειρίζεται το περιβάλλον, δομημένο και φυσικό.
- ο σχολικός χώρος αποτελεί χώρο καθημερινής παρουσίας του παιδιού αλλά και χώρο αγωγής που εκφράζει την κυρίαρχη άποψη της πολιτείας για το χώρο που αρμόζει στην εκπαίδευση των νέων, αλλά και συγχρόνως και το ήθος του σχολείου απέναντι στο περιβάλλον.
- οι υπαίθριοι σχολικοί χώροι αποτελούν ειδική κατηγορία ανοικτών χώρων της πόλης με ενδιαφέρον για τους μαθητές και τους νέους και, κατά συνέπεια, και την τοπική κοινωνία.
- είναι οι χώροι αυτοί οι τελευταίες ευκαιρίες που έχουν απομείνει στη σύγχρονη ελληνική πόλη για να βελτιωθεί το αστικό περιβάλλον στα πλαίσια ενός γενικότερου σχεδίου για μια βιώσιμη πόλη.
- ο υπαίθριος σχολικός μπορεί να αποτελέσει εκπαιδευτικό εργαλείο στα πλαίσια διαθεματικής προσέγγισης της διδασκαλίας και μάθησης.

1.2 Η παιδαγωγική σημασία της αξιοποίησης του προαύλιου χώρου από τους μαθητές

Η εμπλοκή των μαθητών στη διαδικασία σχεδιασμού για τη βελτίωση του υπαίθριου σχολικού χώρου μπορεί να αποτελέσει μια σημαντική παιδαγωγική δραστηριότητα για :

- 1.** την κατανόηση των διαδικασιών σχεδιασμού του περιβάλλοντος και του ρόλου του ανθρώπου στη διαμόρφωσή του. Η κατανόηση αυτή μπορεί να έχει ουσιαστική

- συμβολή στην μελλοντική του εξέλιξη σε υπεύθυνο και συνειδητό πολίτη.
- 2.** το άνοιγμα του σχολείου στην τοπική κοινωνία και τους τοπικούς φορείς.
 - 3.** την ανάληψη πρωτοβουλιών για περισσότερες αλλαγές στο σχολείο με στόχο ένα βιώσιμο σχολείο.
 - 4.** την ενίσχυση της αυτοεικόνας του παιδιού, μέσα από τη δημιουργική του ενασχόληση με το χώρο στον οποίο αναπτύσσεται.
 - 5.** την ανάπτυξη δεξιοτήτων, την απόκτηση γνώσεων.

1.3 Η σύγχρονη εικόνα της σχολικής αυλής

Δυστυχώς, τις περισσότερες φορές, η σχολική αυλή στο σύγχρονο ελληνικό σχολείο δεν αναγνωρίζεται ως χώρος αγωγής. Αποτελεί ένα βιολογικά στείρο τοπίο, εχθρικό σε φύση και μαθητή. Διακρίνεται από έλλειψη ευελιξίας στην οργάνωση του χώρου, που οδηγεί σε τυποποιημένη χρήση του. Δεν εκφράζει το ήθος ενός σχολείου που αγαπά και σέβεται τη φύση και το μαθητή. Δεν συμβάλλει στο να ενοφθαλμίσει στους μαθητές την αγάπη για τη φύση, απαραίτητη προϋπόθεση ανάπτυξης στάσης σεβασμού προς το περιβάλλον.

Γεγονός είναι ότι η σημερινή οργάνωση υποκινεί σε συμπεριφορές άρνησης και καταστροφής του σχολικού χώρου.

Όπως έχει διαπιστωθεί μέσα από έρευνες, σε ένα φτωχό σε ερεθίσματα υπαίθριο χώρο αγωγής όπως η σχολική αυλή, που δίνει ελάχιστες ευκαιρίες για παιχνίδι και κοινωνική συναναστροφή, το παιδί βιώνει ένα κόσμο άσχημο, ανιαρό και συχνά εχθρικό, με κίνδυνο συχνά να υιοθετήσει ανάλογη στάση. Καταφεύγει έτσι συχνά σε καταστροφικές αλλαγές αντιστρατευόμενο τον κόσμο των ενηλίκων που τον θεωρεί εχθρικό.

1.4 Ο υπαίθριος σχολικός χώρος ως πλαίσιο και εργαλείο εκπαίδευσης

Με τη κατάλληλη οργάνωση και τον εξοπλισμό της η σχολική αυλή μπορεί να στηρίξει τις διαδικασίες μάθησης μέσα από την εξυπηρέτηση κατάλληλα σχεδιασμένων εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στα πλαίσια διαθεματικής προσέγγισης της διδασκαλίας και μάθησης. Μπορεί να ενισχύσει την ενεργητική αλληλεπίδραση του παιδιού με το περιβάλλον της φύσης, να υποκινήσει και να στηρίξει διάφορες μορφές παιχνιδιού και τύπους συμπεριφοράς πάνω στα οποία η εκπαίδευση προγραμματίζει το έργο της με στόχο τη συνολική ανάπτυξη του παιδιού.

Μπορεί να αποτελέσει δυναμικό περιβάλλον για:

- κοινωνική ανάπτυξη
- αισθητική αγωγή
- δημιουργία δημοκρατικών παιδαγωγικών σχέσεων
- καλλιέργεια αγάπης για τη φύση
- ανάπτυξη περιβαλλοντικού ήθους

Επιπλέον, μπορεί να αξιοποιηθεί σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες από διάφορες γνωστικές περιοχές:

- μαθηματικά
- φυσικές επιστήμες
- ποίηση
- σχέδιο
- τεχνολογία
- γεωγραφία
- καλλιτεχνικά
- ιστορία
- γλώσσα
- πολιτιστικές δραστηριότητες
- ανάπτυξη δεξιοτήτων κ.α

Κάτω από τις σύγχρονες συνθήκες περιβαλλοντικής κρίσης η εκπαίδευση για θέματα οικολογίας και περιβάλλοντος αποτελεί ένα από τα κύρια μέσα που προτείνονται να χρησιμοποιηθούν για την ευαισθητοποίηση του ανθρώπου απέναντι στο περιβάλλον. Έτσι η κατάλληλα σχεδιασμένη ενίσχυση της παρουσίας της φύσης στον υπαίθριο σχολικό χώρο και ειδικότερα της βλάστησης θα μπορούσε :

- να βελτιώσει την αισθητική και λειτουργική ποιότητα του σχολικού περιβάλλοντος.
- να βοηθήσει το παιδί να γνωρίσει βασικές έννοιες που αφορούν τη φύση.
- να ενισχύσει τους δεσμούς του παιδιού με τη φύση και το ενδιαφέρον του απέναντι στη φύση.
- να συμβάλει στον εθισμό του παιδιού στον επιστημονικό τρόπο σκέψης μέσα από τη παρακολούθηση, διερεύνηση και ερμηνεία διάφορων βιολογικών φαινομένων σχετικών με τη βλάστηση και άλλα υλικά από τη φύση.
- να αξιοποιηθεί για εκπαιδευτικές δραστηριότητες βιωματικής μάθησης από διάφορες γνωστικές περιοχές.

Στην ερευνητική αυτή εργασία διερευνήθηκαν μέσα από πρακτικές δοκιμές και παρεμβάσεις στον προαύλιο χώρο οι δυνατότητες κατάλληλου σχεδιασμού της σχολικής αυλής, ώστε να λειτουργεί ως μέσο στήριξης μιας παιδαγωγικής προσέγγισης που διευκολύνει την ανάπτυξη δημοκρατικών παιδαγωγικών σχέσεων και καθιστά την μάθηση μια ευχάριστη διαδικασία. Να αποτελέσει επίσης η αυλή του σχολείου ένα χώρο στον οποίο οι μαθητές θα παρατηρούν, θα συμμετέχουν και θα μαθαίνουν από ένα δυναμικό σύνθετο και πλούσιο περιβάλλον, θα αποκτούν βιώματα από το περιβάλλον της φύσης για να το αγαπήσουν ώστε ως ενήλικες, να ενδιαφερθούν για την προστασία του, και συγχρόνως να συμβάλουν και στην αισθητική και φυσική βελτίωση του περιβάλλοντος του σχολείου και της πόλης.

2. ΣΤΑΔΙΑ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Στάδιο 1°

Επιλογή θέματος με τη μέθοδο του καταιγισμού ιδεών. Οι εκπαιδευτικοί έγραψαν στον πίνακα τις λέξεις «**σχολική αυλή**» και ζήτησαν από τους μαθητές να καταγράψουν ουσιαστικά και επίθετα τα οποία εκφράζουν συναισθήματα, σκέψεις, στάσεις, απόψεις και χαρακτηρισμούς που σκέφτονται καθώς βλέπουν αυτές τις λέξεις.

Στη συνέχεια, σχολιάστηκαν και αιτιολογήθηκαν οι ιδέες και τα συναισθήματα των παιδιών για τον υπαίθριο σχολικό χώρο. Οι εκπαιδευτικοί συζήτησαν με τους μαθητές το ενδεχόμενο συμμετοχής τους σε ομάδα που θα εργαστεί για να αλλάξουν αυτές οι απόψεις, στάσεις και συναισθήματα.

Στάδιο 2°

Προβολή φωτογραφιών με παραδείγματα από άλλα σχολεία με προαύλια κατάλληλα ή μη, προαύλια στα οποία έγινε παρέμβαση για την βελτίωση και την παιδαγωγική αξιοποίηση του σχολικού χώρου. Στόχος να ενεργοποιηθεί το ενδιαφέρον των μαθητών και των εκπαιδευτικών και να συμμετάσχουν στον επανασχεδιασμό του δικού τους υπαίθριου σχολικού χώρου.

Στάδιο 3°

Συζήτηση στην τάξη για την προετοιμασία και το σχεδιασμό της πορείας δράσης από τους μαθητές, διαχωρισμός ομάδων δράσης και καταμερισμός αρμοδιοτήτων.

Στάδιο 4°

Συνεργασία με εκπαιδευτικούς διαφόρων ειδικοτήτων για την υλοποίηση στον υπαίθριο σχολικό χώρο παιδαγωγικών δραστηριοτήτων από διάφορα γνωστικά αντικείμενα.

Στάδιο 5°

Διεξαγωγή μαθημάτων στον προαύλιο χώρο του σχολείου

3. ΕΝΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ

3.1 Τα δεδομένα της εργασίας

Τίτλος εργασίας: «Διερεύνηση απόψεων μαθητών-παιδιών για το χώρο της αυλής».

Δράση: Σύνταξη, διανομή επεξεργασία ερωτηματολογίων έρευνας της στάσης των μαθητών.

Γνωστική περιοχή: Γλώσσα, μαθηματικά, νέες τεχνολογίες.

Στόχοι:

- Γνωριμία με τη μέθοδο έρευνας με ερωτηματολόγια
- Ανάπτυξη γλωσσικών δεξιοτήτων
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων ομαδικής εργασίας
- Ανάπτυξη ικανοτήτων επεξεργασίας δεδομένων
- Αξιοποίηση νέας τεχνολογίας

Διδακτική Προσέγγιση: Εφαρμογή μεθόδου ενεργητικής έρευνας. Οι μαθητές επεξεργάζονται σε ομάδες τη σύνταξη ερωτηματολογίων που απευθύνονται στους ίδιους και αφορούν τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του χώρου που οι ίδιοι χρησιμοποιούν. Η εκπαιδευτικός διευκολύνει με διακριτική παρέμβαση τη σύνταξη των ερωτηματολογίων από τους μαθητές. Η διανομή των ερωτηματολογίων γίνεται από ομάδες δύο μαθητών.

3.2 Απόσπασμα από τον οδηγό συνέντευξης για τους μαθητές

1. Τι σας αρέσει περισσότερο στο χώρο της αυλής και γιατί; Περιγράψτε με λέξεις, εικόνες, φράσεις.
2. Τι δε σας αρέσει στο χώρο της αυλής και γιατί; Περιγράψτε με λέξεις, εικόνες, φράσεις.
3. Σε ποια σημεία της αυλής προτιμάτε να βρίσκεστε και γιατί;
4. Πως θα θέλατε να χρησιμοποιείτε την αυλή;
5. Νομίζετε ότι η αυλή έχει σχεδιαστεί με μέριμνα και φροντίδα για το περιβάλλον; Αν ΟΧΙ μπορείτε να δικαιολογήσετε το γιατί;
6. Νομίζετε ότι η αυλή έχει σχεδιαστεί με μέριμνα και φροντίδα για τους μαθητές; Αν ΟΧΙ μπορείτε να δικαιολογήσετε το γιατί?

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συνοπτικά θα μπορούσαμε να πούμε ότι επετεύχθησαν σε ικανοποιητικό βαθμό τα ακόλουθα:

- Ανάπτυξη μεταγνωστικών δεξιοτήτων.
- Πρακτική εφαρμογή γνώσεων από τα διάφορα διδασκόμενα αντικείμενα.
- Συνδυασμός θεωρίας και πράξης.
- Καλλιέργεια φαντασίας και ευρηματικότητας.
- Αντιμετώπιση των γνωστικών αντικειμένων από πιο «δημιουργική» οπτική γωνία

και ενεργοποίηση του μαθησιακού ενδιαφέροντος.

5. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Τα σχολικά εγχειρίδια του κάθε μαθήματος.
- Ανδρέας Κυριακίδης, Αλεξάνδρα Βαμβακά, Ενιαίο Εκκλησιαστικό Λύκειο Λαμίας, Αφιέρωμα – Λεύκωμα, 1923 – 2003, Έκδοση Ενιαίου Εκκλησιαστικού Λυκείου Λαμίας 2003.

...και βοήθεια από το διαδίκτυο

www.kpe-kastor.kas.sch.gr

www.2lyk.nafpakt.ait.sch.gr

www.la.teikav.edu.gr